

5. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoyi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf.

УДК: 657.6

Пархоменко О. П., к.е.н., доцент,

Пархоменко В. П., к.н.держ.упр., доцент

Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стаття присвячена дослідженню проблем автоматизації аудиту сьогодення. Розглянуто порівняльну характеристику функціональних можливостей програм аудита. Розглянуто існуюче аудиторське програмне забезпечення та проблеми щодо його запровадження на підприємствах України.

Ключові слова: аудит, програмне забезпечення, комп'ютеризація, інформаційні системи.

The article is sacred to the questions of audit automation today. The comparative characteristic features of audit programs are considered. The existing audit software and problems of its implementation on the enterprises of Ukraine are investigated.

Key words: audit, software, computerization, information systems.

Статья посвящена исследованию проблем автоматизации аудита сегодня. Рассмотрена сравнительная характеристика функциональных возможностей программ аудита. Рассмотрено существующее аудиторское программное обеспечение и проблемы его внедрения на предприятиях Украины.

Ключевые слова: аудит, программное обеспечение, компьютеризация, информационные системы.

Вступ. Процес автоматизації та комп'ютеризації пройшли розвинені країни Східної Європи, Заходу, включаючи і Україну. Застосування автоматизованих систем як під час перевірки так і в ході аналізу одержаних результатів забезпечує швидкість точність у виявленні відхилень, ефективність у проведенні аудиторської перевірки. Автоматизація бухгалтерського обліку спричинила впровадження інформаційних технологій в сферу аудиту. Проте недостатній розвиток аудиторського ринку, порівняно з європейськими країнами, рівень комп'ютерної грамотності користувачів та необхідність фінансових інвестицій у розробку аудиторського програмного забезпечення вимагають більш детального вивчення питання впровадження інформаційних систем в аудиторську діяльність.

Аналіз останніх досліджень. Використання інформаційних систем в аудиті було досліджено багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких С. В. Івахненко, П. В. Іванюта, Н. В. Бойко, С. Ф. Лазарева, А. В. Дегтяренко, С. П. Суворова, Ф. Ф. Бутинець. Проте, формулювання вимог щодо автоматизації аудиту та перспективи розвитку комп'ютеризації аудиту в Україні та комп'ютеризація різних напрямків аудиту все ще залишаються актуальними.

Як зазначає Івахненко, брак інформації про інформаційні системи, призначені для аудиторської діяльності, є основним чинником, що стримує зростання автоматизації аудиту, разом з іншим чинником – низькою якістю наявних пропозицій [2, с. 105].

Не дивлячись на підвищення якості програмних продуктів для аудиту за останні роки, все ще існує ряд невідповідностей. На думку Ходаківської, основною проблемою використання аудиторських програм для аудитора є те, що на підприємствах, які він перевіряє, використовується програмне забезпечення різних розроблювачів [5, с. 24].

Методика досліджень. В сучасному світі інформаційних технологій неможливо уявити якісного проведення аудиту без використання передових технологій. Проте існують деякі проблеми щодо їх запровадження на підприємстві, які викликані невідповідною матеріально-технічною базою або низьким рівнем її організації. Також все більш актуальним постає питання комп'ютеризації аудиту, адже неможливо уявити собі галузь діяльності людини, пов'язану з обробкою інформації, без використання обчислювальної техніки.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження існуючого програмного забезпечення аудиту та проблем ефективності його використання на різних підприємствах.

Результати досліджень. Підвищення ефективності аудиторської роботи можливо за рахунок використання комп'ютерних технологій. Так, при здійсненні аудиту на середніх та великих підприємствах, де кількість контрагентів може бути дуже значною, в даному випадку бажано використовувати всі передові інформаційні технології протягом всього процесу аудиту даної частини обліку, зокрема: на етапах планування, контролю та складання аудиторського висновку. В Україні ринок аудиторського програмного забезпечення на сьогодні тільки починає розвиватися.

Аудиторські програми різних типів, що представлені на світовому ринку, можна поділити на три види (рис. 1).

Пакети прикладних програм загального та проблемно-орієнтованого призначення являє собою готові універсальні програми, такі як бухгалтерські програми, програми фінансового аналізу, спеціалізовані статистичні пакети тощо.

Найпоширенішими програмами серед провідних зарубіжних аудиторських фірм, в тому числі й «великої четвірки», є «Vector6», «My Client», «Audit System/2». До спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення також можна віднести програмний продукт «Асистент Аудитора» (розробник фірма

«Сервіс-аудит»), програмний продукт «Помощник Аудитора» (фірма «Гольдберг-аудит»), програмний комплекс «ЭкспрессАудит: ПРОФ» та програмний продукт «IT Audit: Аудитор» (КСБ «Мастер-Софт») [4, с.124].

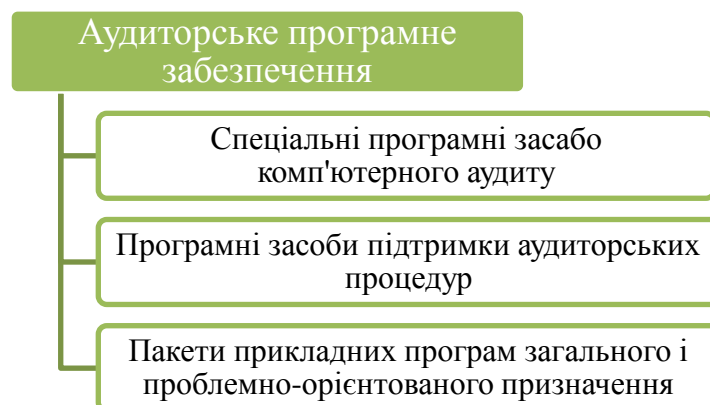

Рис. 1. Аудиторське програмне забезпечення [3].

Кожна з цих програм має свої особливості. Наприклад, «KIT.Аудит» дозволяє встановити відповідність міжнародним та національним стандартам проведення аудиту, скороти трудомісткість робіт та забезпечити прозорість аудиторської діяльності.

«ЭкспрессАудит: ПРОФ», в свою чергу, забезпечує створення проектної документації, розроблення програми аудиту, комплексний аналіз бухгалтерського обліку та формування аудиторського висновку.

Комп'ютеризація процесу аудиту вимагає захисту інформації, що використовується під час діяльності об'єктів аудиту. Така потреба обумовлена можливістю несанкціонованого доступу до комп'ютерної інформаційної системи з боку осіб, які не мають відповідних повноважень. З огляду на це, Audit Vault має значну перевагу, адже акумулює інформацію аудиту в окреме сховище даних, де аналіз проводиться відповідно до встановлених правил безпеки. Це дає змогу попередити несанкціоноване застосування інформації, яка є вхідною та вихідною для аудиту. Але разом з тим існують проблеми щодо впровадження власної методики аудиту.

Використання Excel дає можливість проводити складні математичні розрахунки, адаптувати під будь-які стандарти обліку та введення робочих документів аудиту тощо. Excel застосовується як окремий продукт, так і у взаємозв'язку з Audit System, що впливає на швидкість роботи аудиторів. Audit System поєднує можливості текстового і табличного редакторів і програми для складання оборотно-сальдової відомості. Audit System є однією з програм, які застосовуються лідерами ринку аудиту, наприклад, Deloitte Touche Tohmatsu [1, с. 52].

«IT Audit: Аудитор» є сумісною з різними операційними системами та дає можливість взаємодії з «1С: Підприємство», «Парус» тощо. «IT Audit: Аудитор» орієнтований на роботу з великими підприємствами, але є економічно недоцільним для аудиту малих та середніх підприємств, оскільки вимагає

значних витрат на індивідуальне налагодження та підтримання в належному стані. Саме це і впливає на популярність даного продукту серед аудиторських фірм.

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика функціональних можливостей програм аудита на підприємстві

Функціональні можливості програм	IT Audit: Аудитор	Экспресс Аудит	Audit System
– автоматичне заповнення робочих документів даними бухгалтерського обліку	+	+	+
– виконання стандартів аудиторської діяльності	+	+	+
– систематизацію методологічної роботи	+	+	+
– організація ефективного і раціонального планування аудита за допомогою убудованих у програму коштів	+		
– підвищення оперативного й наступного контролю за ходом проведення аудита	+	+	+
– зниження трудомісткості проведення аудита	+	+	+
– можливості імпорту в програму даних бухгалтерського обліку	+		
– можливість формування аналітичних форм звітності на підставі даних бухгалтерських звітів		+	
– підвищення якості проведення аудита	+	+	+
– систематизацію і архівування інформації	+	+	+
– поєднує можливості текстового і табличного редакторів і програми для складання оборотно-сальдової відомості			+

Комп'ютеризація аудиту має орієнтуватися не лише на потреби великих підприємств, а також малого та середнього бізнесу, що дозволить розширити коло користувачів аудиторськими послугами.

В епоху «інформації та високих технологій» інформаційні системи посідають важливе місце в системі аудиту. Але, разом з тим, не варто переоцінювати значення комп'ютерних програм в аудиторській діяльності. Адже жодна з них не в змозі замінити аудитора, вона призначена лише допомагати. На результати аудиторської перевірки більшою мірою впливають досвід, вміння та навички самого аудитора, а також його вміння скористатися можливостями інформаційних систем. Для посилення якості аудиторських послуг при аудиті дебіторів і кредиторів необхідно організувати підвищення кваліфікації аудиторів у сфері аудита інформаційних технологій (поза програмою обов'язкової сертифікації).

Проте враховуючи тенденції розвитку застосування інформаційних технологій при проведенні аудиту на практиці виникають наступні проблеми:

- специфіка аудиторської діяльності (щодо неможливості повністю формалізувати процес аудиту, щодо формування професійного висновку);
- застосування підприємством, на якому проводиться аудит, різноманітного програмного забезпечення та із використанням численних своїх

внутрішніх аналітичних реєстрів накопичення інформації про наявність, склад та розміри активів та пасивів конкретного підприємства;

- аудитори змушені виїжджати на підприємства для проведення аудиту;
- різноманітна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм (з урахуванням таких динамічних змін, які спостерігаються зараз в Україні, звісно створюються негативні передумови щодо детального налагодження спеціалізованих систем на усі можливі випадки, їх необхідно постійно коригувати на програмному рівні, що призводить до збільшення капіталовкладення в ці спеціалізовані аудиторські програми).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що не зважаючи на проблематику застосування інформаційних технологій під час проведення аудиту - використання інформаційних систем є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи аудитора, а й необхідною умовою її виконання для якісного аудиту. Необхідно залучати аудиторів до процесу створення програмного забезпечення, що дозволить врахувати характеристики наповнення елементів програм. Також доцільним буде за створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення капіталовкладень в розробку і створення вітчизняного програмного забезпечення, що дозволить врахувати особливості підприємницької та аудиторської діяльності нашої країни. Українські фірми повинні усвідомити, що тільки якнайшвидше освоєння інформаційних технологій дозволить їм одержати необхідні конкурентні переваги в боротьбі на вітчизняних і закордонних ринках.

Список використаних джерел

1. Івахненко С. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики [Текст] / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №4. – С. 52-58.
2. Іванюта П. В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті [Текст]: Навчальний посібник. / П. В. Іванюта – К. : Центр учбової літератури, 2007-180с.
3. Бойко Н. В. Проблеми аудиту в Україні: автоматизація аудиторських перевірок [Електронний ресурс] / Н. В. Бойко, О. Г. Євтушенко. // Режим доступу:http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64
4. Лазарева С. Ф. Методологічне і методичне забезпечення аудиту інформаційних технологій [Текст] / С. Ф. Лазарева, Р. Л. Ус. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 1(128) – С. 117-125.
5. Дегтяренко А. В. Перешкоди на шляху розповсюдження комп'ютерного аудиту в Україні [Текст] /А. В. Дегтяренко. // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». – 2012. – Випуск 4 (52). – С. 20-25.